

Zuivelfabriek De Iendracht haalt nu weer ruimer adem

Leden kwamen kijken na verbouwing

Vol trots toonde de heer H. Y. Wiarda ons gister de geheel verbouwde zuivelfabriek De Iendracht te St. Nicolaasga, waarvan hij sedert de oorlog directeur is. De Iendracht is van een weinig moedgevend bedrijf na de oorlog geworden tot een van de grote levensvatbare zuivelcoöperaties in het zuiden van Friesland. De fabriek is in de afgelopen zeven jaar, wat de inventaris betreft, bijna geheel vernieuwd. Wat nog niet vernieuwd is, de karn bijvoorbeeld, zal over niet te lange tijd ook nog wel aan de orde komen.

De naam „De Iendracht” bestaat nog niet zo lang en de fabriek, of beter gezegd de zuivelcoöperatie, heeft deze gekregen, toen enkele jaren geleden de zuivelfabrieken te Langweer en St. Nicolaasga werden samengevoegd. Twee kleine zuivelcoöperaties, die elkaar met dooreen slingerende melkritten bijna wurgden, gingen toen samenwerken in 'n nieuwe vereniging. De fabriek te Langweer is opgeheven en in St. Nicolaasga wordt nu jaarlijks veertien miljoen kg melk aangevoerd. Voor verwerking daarvan is op het ogenblik een vijftig man personeel nodig, wat vijftien minder is dan bij de oorspronkelijke twee fabrieken.

In de beide fabrieken is na de oorlog voor ongeveer zeven ton geïnvesteerd en daarvan was vorig jaar mei bij het einde van het boekjaar al ruim vier ton afgeschreven. Ook dit jaar hoopt de directeur op een flinke afschrijving. De totale verwerkingscapaciteit van de fabriek per dag belooft 75.000 kg melk, anderhalf maal de hoeveelheid melk, die er dagelijks in Leeuwarden wordt gedronken. Deze capaciteit is nogal hoog, maar zij wordt mede veroorzaakt door het feit, dat de fabriek zondags niet draait, doch alleen melk ontvangt. Dit is overigens reeds sinds 1912 het geval.

Meer werk per man

Dat er in St. Nicolaasga met vijftien

man minder gewerkt kan worden dan in de beide fabrieken oorspronkelijk het geval was, is niet alleen een gevolg van het rationeler werken van een grote fabriek, maar ook vanwege het feit, dat de Friese Zuivelbond na de oorlog de arbeidsmethoden in de zuivelfabrieken aan een nauwkeurig onderzoek heeft onderworpen. Men ziet dan ook, dat de loonkosten per kilo verwerkte melk in Friesland sedert het einde van de oorlog vrijwel niet gestegen zijn, niet-tegenstaande de stijging van de arbeidskosten. Pas vorig jaar is het evenwicht in dit opzicht verbroken.

De heer Wiarda kon ons in zijn fabriek gister ook verschillende plaatsen aanwijzen, waar vroeger twee mensen het werk deden en nu een, of waar meer werk wordt gedaan door dezelfde mensen. Meestal is dit het gevolg van een bete-

Wat er ook in een zuivelfabriek mag veranderen, de kaasmakerij blijft zich zelf nu al tientallen jaren gelijk en van automatisering is nog geen sprake.

re opstelling van de zuivelwerktuigen e.d. In de pekelkamer bijvoorbeeld komen de kazen uit het pekelbad op boven de bakken opgehangen kaasstellingen. Voorheen stonden die kaasstellingen een eind van de bakken af. Behalve besparing van ruimte geeft dit uiteraard ook een beperking en vergemakkelijking

van de arbeid. Toch acht de directeur het nog noodzakelijk om een nieuwe pekelkamer te bouwen. Dat zou misschien al aan de orde gesteld zijn, wanneer de investeringsbeperking niet een spaak in het wiel had gestoken.

Leden op bezoek

In de afgelopen weken hebben de leden van de fabriek met hun dames de nieuwe ingerichte fabriek bezocht in groepen van veertig tot vijftig personen. De meeste belangstelling gold de nieuwe kaasmakerij, waar nu vijf kaasbakken staan opgesteld, drie uit de oude kaasmakerij, één uit Langweer en een nieuwe. De meeste boeren zullen wel benieuwd hebben opgekeken van de arbeidsregeling in de kaasmakerij, waar het werk van minuut tot minuut en van arbeider tot arbeider is geregeld teneinde tot een zo efficiënt mogelijk gebruik van arbeid te komen. Daar de fabriek zich specialiseert in de productie van Edammers, die meer arbeid vragen dan Goudse, is een goede arbeidsregeling, die thans op vele fabrieken in Friesland is ingevoerd te meer van belang.

Zaterdag is er een ledenvergadering van De Iendracht en dan zal de fabriek zich wel scharen in de rij van coöperaties, die de melk met ingang van het nieuwe boekjaar uitbetalen naar vet- en naar eiwitgehalte.

